

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 121g/2023
privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 170 din
19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate și a unor
prevederi din Legea nr. 245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat

(obligația de nedivulgare a secretului de stat)

CHIȘINĂU
7 decembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 20 aprilie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 7 decembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (4) din Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate și a articolelor 27 alin. (6) și 29 lit. a) din Legea cu privire la secretul de stat, ridicată de dl avocat Alexandr Podlesnov, în interesele dlui Alexei Serebreanski, în cauza de contencios administrativ nr. 3-4471/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Victor Sîrbu de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

3. La 27 iunie 2019, dl Alexei Serebreanski a fost trecut la dispoziție pe baza ordinului Directorului Serviciului de Informații și Securitate. În aceeași zi, dl Alexei Serebreanski și-a depus cererea de demisie și a solicitat calcularea vechimii în muncă, inclusiv pentru perioada în care a participat la o operațiune antiteroristă, pe baza articolului 40 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului nr. 120 din 21 septembrie 2017.

4. La 18 iulie 2019, dl Alexei Serebreanski i-a solicitat în mod repetat Serviciului de Informații și Securitate să-i calculeze vechimea în muncă.

5. La 20 septembrie 2019, dl Alexei Serebreanski a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului de Informații și Securitate, prin care a solicitat, *inter alia*, constatarea vechimii în muncă pentru perioada în care a participat la o operațiune antiteroristă.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Alexandr Podlesnov a ridicat, în interesele dlui Alexei Serebreanski, excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (4) din Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate și a articolelor 27 alin. (6) și 29 lit. a) din Legea cu privire la secretul de stat.

7. Printr-o încheiere din 11 aprilie 2023, judecătorul de caz, dl Victor Sîrbu, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

A. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Legii privind statutul ofițerului de informații și securitate nr. 170 din 19 iulie 2007:

Articolul 39 Obligații

„[...]”

(4) După eliberare din serviciu, persoana este obligată să păstreze secretul de stat și alt secret protejat de lege, secretul surselor de informații, al activităților desfășurate. Această obligație se menține pe durata de secretizare a informației. Scrierile cu caracter memorialistic pot deveni publice numai cu avizul Serviciului, fără restrângerea libertății opiniei și a exprimării.”

10. Prevederile relevante ale Legii cu privire la secretul de stat nr. 245 din 27 noiembrie 2008:

Articolul 27

Suspendarea și încetarea dreptului de acces la secretul de stat

„[...]”

(6) Suspendarea sau încetarea dreptului de acces la secretul de stat nu eliberează cetățeanul de obligațiile asumate privind nedivulgarea secretului de stat.

[...]”

Articolul 29

Obligațiile cetățeanului privind nedivulgarea secretului de stat

„Cetățeanul cărui i s-a perfectat dreptul de acces la secretul de stat este obligat

a) să nu admită divulgarea, prin orice metodă, a secretului de stat care i-a fost încredințat sau i-a devenit cunoscut în legătură cu îndeplinirea obligațiilor funcționale;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate sunt neclare și imprevizibile. În special, acestea reglementează de o manieră generală obligația persoanei de nedivulgare a secretului de stat care i-a fost încredințat sau i-a devenit cunoscut în legătură cu îndeplinirea obligațiilor funcționale. Din acest motiv, persoana trebuie să respecte obligația de nedivulgare, inclusiv în detrimentul exercitării efective a dreptului său la apărare într-un proces de judecată care vizează secrete de stat.

12. Astfel, autorul consideră că prevederile contestate nu-i permit persoanei să divulge instanței de judecată și nici avocatului său, care deține acces la secretul de stat, date care să confirme participarea sa la acțiuni antiteroriste, pentru că constituie secret de stat. În cazul contrar, persoana poate fi acuzată de comiterea infracțiunii de divulgare a secretului de stat.

13. Totodată, în opinia autorului, aceste prevederi nu asigură egalitatea părților în proces, având în vedere că Serviciul de Informații și Securitate poate prezenta probe secrete relevante procesului de judecată, însă persoana trebuie să respecte obligația de nedivulgare.

14. Prin urmare, autorul susține că dreptul la un proces echitabil și la apărare este afectat în mod nejustificat de prevederile contestate și, astfel, acestea sunt contrare articolelor 4 (*drepturile și libertățile omului*), 16 (*egalitatea*), 20

(*accesul liber la justiție*), 23 (*claritatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea observă următoarele.

16. Excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul unei părți în proces, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate și din Legea cu privire la secretul de stat, ține de competența Curții Constituționale.

18. Articolul 39 din Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate reglementează obligația persoanei de a păstra și după eliberarea din serviciu secretul de stat și alt secret protejat de lege, secretul surselor de informații, al activităților desfășurate. Totodată, articolele 27 alin. (6) și 29 lit. c) din Legea cu privire la secretul de stat stabilesc obligația persoanei de nedivulgare a secretului de stat, inclusiv după suspendarea sau încetarea dreptului de acces la secretul de stat. Curtea reține că aceste prevederi nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ în care instanței de judecată i se solicită, *inter alia*, să constate vechimea în muncă pentru perioada în care reclamantul – fost ofițer de informații – a participat la o operațiune antiteroristă. Curtea observă că prevederile contestate nu-i permit persoanei să divulge secretul de stat care i-a fost încredințat sau i-a devenit cunoscut în legătură cu îndeplinirea obligațiilor funcționale. Pentru că obligația persoanei de nedivulgare a secretului de stat reprezintă o obligație general aplicabilă, Curtea trebuie să constate că ea ar putea interveni în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. În acest context, Curtea notează că judecătorul cauzei în care a fost ridicată excepția are dreptul de acces la secretul de stat și a studiat dosarul special al operațiunii antiteroriste în camera de consiliu. Mai mult, Curtea menționează că, potrivit articolului 23 din Codul de procedură civilă, în scopul protejării informației ce constituie secret de stat pot avea loc ședințe care nu sunt publice. În cadrul ședinței care nu este publică desfășurate în fața unui judecător care deține dreptul de acces la secretul de stat nu se mai poate pune chestiunea divulgării informațiilor secret de stat.

21. În mod similar, în *M. v. Țările de Jos*, 25 iulie 2017, care a vizat impunerea de restricții pentru divulgarea informațiilor clasificate în scopul propriei apărări impuse unui fost angajat al serviciilor secrete olandeze, Curtea Europeană a menționat că necesitatea de a asigura caracterul secret al informației poate fi realizată prin desfășurarea ședinței *in camera* (§ 109).

22. Totodată, potrivit autorului sesizării, avocatul său deține, de asemenea, dreptul de acces la secret de stat (a se vedea § 12 *supra*). Astfel, acest element distinge situația autorului sesizării de situația din cazul *M. v. Țările de Jos*, 25 iulie 2017, în care avocatul reclamantului nu a avut acces la informațiile

clasificate, iar obligația de păstrare a informațiilor secrete nu-i permiteau reclamantului să beneficieze de asistența acestuia.

23. Curtea reține că Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176 din 22 decembrie 2010, pct. 86, stabilește că accesul la secretul de stat le este permis numai cetățenilor care dețin autorizația de acces la secretul de stat, valabilă pentru gradul de secretizare a informațiilor necesare activității efectuate. Totodată, potrivit pct. 3, prin autorizația de acces la secretul de stat se are în vedere un document prin care se confirmă că persoana fizică, titular al acesteia, poate avea acces la secretul de stat de un anumit grad de secretizare.

24. Așadar, deși formulată de o manieră generală în contextul prevederilor contestate, obligația de nedivulgare nu trebuie interpretată astfel încât să conducă la un rezultat absurd. Prin definiție, a divulga presupune a transmite secrete de stat, economice, profesionale unei persoane neîndreptățite să le cunoască.

25. Mai mult, Curtea observă că autorul formulează aceste critici de neconstituționalitate pentru că instanța de judecată nu-i oferă acestuia și nici avocatului său acces la dosarul secret prezentat de Serviciul de Informații și Securitate. În acest sens, Curtea menționează că, potrivit alin. (3) din articolul 222 din Codul administrativ, atunci când este în discuție dreptul de acces la dosar și, în virtutea legii, pentru protejarea secretului de stat trebuie respectat caracterul secret al documentelor, instanței de judecată îi revine sarcina de a evalua în ce măsură participanților la proces li se va acorda accesul la dosar. Astfel, instanța de judecată urmează să pună în balanță interesele privind securitatea națională cu interesele participantului la proces de a avea acces la dosar și, după caz, să acorde sau să refuze accesul la dosar (a se vedea DCC nr. 17 din 9 februarie 2021, § 22 și HCC nr. 14 din 8 august 2023, § 96). De asemenea, un element al punerii în balanță în discuție trebuie să fie și măsura în care reclamantul cunoaște deja conținutul dosarului, dată fiind calitatea sa de participant la acțiunile descrise în acesta.

26. Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea nu poate constata aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

27. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 39 alin. (4) din Legea nr. 170 din 19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate și a articolelor 27 alin. (6) și 29 lit. a) din Legea nr. 245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat, ridicată de dl avocat Alexandr Podlesnov, în interesele dlui Alexei Serebreanski, în cauza de contencios administrativ nr. 3-4471/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 7 decembrie 2023
DCC nr. 167
Dosarul nr. 121g/2023*